

بخش بزرگی از افراد فاقد درآمد ثابت از بازنشستگی محرومند

شکست پیاده‌سازی قانون نظام جامع رفاه در کشور

تصویری از یک فرد مسن در یک منطقه روستایی که فاقد درآمد ثابت است.

یک نظام تامین اجتماعی مترقی، می‌تواند با تغییر هاوناملایمات برخاسته از بحران‌ها سازگار شود و خطر از روی سر جامعه تحت پوشش خود کوتاه‌کنند. از آنجا که نظام‌های تامین اجتماعی به مرکزیت دولت و حمایت صندوق‌های بیمه‌ای و نهادهای حمایتی و امدادی سر و شکل می‌دهند، کشورهایی بسیاری با همین الگو، تامین اجتماعی را پیش‌تر توسعه اجتماعی خود قرار داده‌اند. در ایران با تولد «قانون ساختار نظام جامع رفاه» و تامین اجتماعی «در دهه ۸۰ شمسی، بسیاری نسبت به مترقی شدن نظام تامین اجتماعی ایران امیدوار شدند اما به تدریج معضلاتی که از گذشته در رابطه با رفاه اجتماعی وجود داشتند، سر باز کردند و امیدها در این بین کمرنگ شد.

خبرگزاری کار ایران (ایلنا) در گفت‌وگو با «علیرضا حیدری» کارشناس تامین اجتماعی به بررسی ساختار این قانون و کاستی‌هایی که کشور همچنان در دام توسعه نیافتگی گرفتار کرده، پرداخته است.

بخش‌های حمایتی و رفاهی است. در کل، این وزارتخانه مسئولیت بخش‌های قابل توجهی از بافت‌های مرتبط با این قانون را بر عهده دارد و البته در این قانون، میحث امداد هم مورد توجه قرار گرفته است. برای نمونه، قانون گذار برای مقابله با آثار حوادث غیر مترقبه مانند سیل، زلزله و آتش‌سوزی متولیان را پیش‌بینی کرده؛ مانند هلال احمر که در مراحل اولیه امداد رسانی به کمک آسیب‌دیدگان می‌آیند. عمده این نهادها دولتی هستند و بر اساس تکالیفی که برای شان تعیین شده، به کار امداد رسانی ورود می‌کنند. در کنار نهادهایی امداد رسانی، نهادهای حمایتی وجود دارند. زمانی که بحث حمایت به میان می‌آید، نام کمیته امداد و بهزیستی مطرح می‌شود. هدف از گذار حمایت از ناتوان‌ها و کم‌توان‌ها، راه‌یابی این نهادها محول کرده است. هدف از پیش‌بینی حوزه حمایتی در متن این قانون، توانمندسازی افراد تحت پوشش این نهادها به منظور خارج کردن آنها از بافت حمایتی یا برقراری پوشش مستمری از کارافتادگی برای آنهاست. منابع این حمایت‌ها هم از محل بودجه عمومی تامین می‌شود اما بخش بیمه‌ای این قانون مهم‌ترین بخش آن است که ماهیتاً باید عمده افراد جامعه را پوشش دهد. منابع حوزه بیمه‌ای از محل مشارکت دولت و شاغلان تامین می‌شود به جز تامین اجتماعی که مشارکت سه‌جانبه کارگر، کارفرما و دولت‌رامی طلبید.

قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی یکی از فراگیرترین قوانین کشور است اما به نظر می‌رسد که این لباس برای تن

قانون گذار به استناد جامعیت قانون ساختار، برای حق بیمه‌های برخی گروه‌ها، تعهداتی را بر ذمه دولت گذاشته شده اما با پرداخت نشدن به موقع حق بیمه این گروه‌ها به تامین اجتماعی، در اصل ضعف‌ها را پای سفره ضعف‌ناشده‌اند

اجتماعی در حوزه‌های توانمندسازی، بیمه، اشتغال، مراقبت از سالمندان و گروه‌های آسیب‌پذیر بسیار خوب عمل کرده و به عنوان یک کشور مهاجرپذیر، تفاوتی میان مهاجران و بومیان خود قائل نیست. در استرالیا افراد بالاتر از ۶۵ سال که حداقل ۱۰ سال در این کشور ساکن باشند، حقوق بازنشستگی دریافت می‌کنند. البته سیستم تامین اجتماعی این کشور در سال‌های آینده با تغییراتی مواجه می‌شود. تغییراتی که ضمن پایداری بیشتر صندوق‌های بازنشستگی هستند. بر این اساس تا سال ۲۰۲۳ سن بازنشستگی برای افرادی که حداقل ۱۰ سال در این کشور زندگی کرده باشند، به ۶۷ سال می‌رسد. البته در این کشور حقوقی که به بازنشستگان مجرد و متاهل پرداخت می‌شود، متفاوت است اما مجموع دریافتی دو سالمند زن و شوهر بیشتر از هزار دلار (دلار استرالیا) است.

کشوری دیگری که نظام تامین اجتماعی خود را به خوبی سازمان داده، آلمان است. در این کشور، افراد با هر سطح درآمدی بیمه می‌شوند و در هنگام بازنشستگی بیش از نیمی از حق بیمه‌ای را که در دوران اشتغال پرداخت کرده‌اند را به عنوان حقوق دریافت می‌کنند و بقیه آن هم صرف هزینه‌های دارو و مراقبت‌های سالمندی می‌شود. روی هم رفته به دلیل تورم پایین در اقتصاد این کشور، افراد امکان پرداخت بخشی از درآمد خود را به عنوان حق بیمه دارند. در آلمان نرخ تورم حدود یک درصد و در استرالیا میانگین حدود دو درصد است. در نتیجه حقوق بازنشستگان این کشور با قدرت خرید یکسانی را در دوره‌های آن در مقابل ارزش‌های خارجی کم نمی‌شود.

نیست، این قدر درامدشان کم است که نمی‌توانند بخش عمده‌ای از آن را برای حق بیمه کنار بگذارند. فردی که می‌توانست در سال ۹۹ حدود ۷۰۰ هزار تومان حق بیمه بپردازد، حداقل باید ۳ تا ۴ میلیون تومان در ماه درآمد داشت، و شرایطی که سال گذشته قطعیت و اطمینانی نسبت به تحقق این میزان درآمد در بخش غیر رسمی اقتصاد، وجود نداشت.

گروه‌هایی مانند قالبیافان و کارگران ساختمانی وجود دارند که بر اساس قوانین مختلف، دولت حتماً باید برای آنها یارانه بیمه در نظر بگیرد اما صندوق پوشش دهنده این گروه‌ها، یعنی تامین اجتماعی از این موضوع رضایت ندارد. چرا از این بابت حمایت‌های پایداری تعریف نشده است؟

قانون گذار به استناد جامعیت قانون ساختار و همه شمول بودن آن، برای حق بیمه‌های زنان سرپرست خانوار، رانندگان درون شهری و برون شهری، کارگران ساختمانی، قالبیافان و... تعهداتی را بر ذمه دولت گذاشته شده است. با این حال پرداخت نشدن به موقع حق بیمه این گروه‌ها به تامین اجتماعی، این نهاد عمومی غیردولتی را با مشکل مواجه کرده است. به بیان دیگر ضعف‌ها را پای سفره ضعف‌ناشده‌اند. به هر شکل جدا از گروه‌هایی که بر اساس قوانین خاص (قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی و...) بیمه شده‌اند و افرادی که به صورت خویش فرما، خود را زیر پوشش بیمه برده‌اند، بخش‌های قابل توجهی از جامعه، از بیمه و بازنشستگی محروم هستند در حالی که قانون ساختار، سه ویژگی ارزشمند و منحصر به فرد دارد: کفایت، جامعیت و فراگیری.

کشورهای توسعه یافته توانسته‌اند نظام تامین اجتماعی خود را با تحول‌های جمعیتی، متحول کنند و سطح گسترده‌تری را برای پوشش جمعیت متقاضی بیمه‌های اختیاری و اجباری تعریف کنند. کدام کشورها در این زمینه موفق‌تر عمل کرده‌اند و الگوهایی که آنها برای خود تعریف کرده‌اند، چه ابعدادی دارند؟

در کشورهای توسعه یافته می‌توانیم الگوهای موفق را مشاهده کنیم. البته نظام تامین اجتماعی آنها کاستی‌هایی هم دارد. روی هم رفته استرالیا الگوی موفق‌تری را عرضه کرده است. در این کشور سیستم حمایت‌های

نظام تامین اجتماعی ایران دوخته نشده است. بر هر حوزه‌ای از آن که دست می‌گذاریم، کاستی‌هایی را می‌بینیم از جمله حوزه بیمه و بازنشستگی که در پیوند با یکدیگر معنا می‌یابند. چرا صندوق‌های بیمه‌ای، جامعیت در نظر گرفته شده در این قانون را محقق نکردند؟

صندوق‌های بازنشستگی باید آحاد جامعه را پوشش دهند اما در عمل چنین اتفاقی رخ نداده و در خوش‌بینانه‌ترین حالت، درصد قابل توجهی از مردم همچنان تحت پوشش هیچ صندوق بیمه‌ای نیستند. البته «صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر» در حوزه تعهدات بلندمدت ایجاد شده و نزدیک به یک میلیون و ۲۵۰ هزار عضو دارا مامد ایران آن مدعی هستند که به دلیل ماهیت اختیاری بیمه‌ای که ارائه می‌کنند، توانسته‌اند تنها ۱۵ درصد از جامعه هدف خود را تحت پوشش قرار دهند. به هر شکل، در این صندوق، فاصله‌ای معناداری میان خانوارهایی که پوشش داده شده‌اند و خانوارهایی که باید پوشش داده شوند، وجود دارد. سازمان تامین اجتماعی هم نتوانسته پوشش ۱۰۰ درصدی ایجاد کند. بخش قابل توجهی از افرادی که عمدتاً در بخش غیر رسمی کار می‌کنند و فاقد درآمد ثابت هستند و با مشاغل ناپایدار دست و پنجه نرم می‌کنند، تحت پوشش بیمه اجباری این سازمان در نیامده‌اند. در کل صندوق‌های بازنشستگی ۱۸ گانه، به لحاظ جمعیتی عدد قابل ملاحظه‌ای از جمعیت را پوشش نمی‌دهند.

اخبار کارگری

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی: حقوق بازنشستگان ۳۹ درصد افزایش می‌یابد

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: افزایش ۳۹ درصدی حقوق بازنشستگان، منتهای عددی است که تحت عنوان همسان‌سازی در پایان سال گذشته انجام دادیم. به گزارش توسعه ایرانی، محمد شریعتمداری پیش از ظهر دیروز در حاشیه جلسه هیأت وزیران در جمع خبرنگاران اظهار داشت: مصوب شد حداقل دریافتی بازنشستگان ۳۹ درصد افزایش داشته باشد و این افزایش برای سایر سطوح ۲۶ درصد شد خواهد داشت. این منتهای عددی است که تحت عنوان همسان‌سازی در پایان سال گذشته انجام دادیم و واریز کردیم. وی عنوان کرد: رشد متوسطی که در سطوح بازنشستگان محاسبه کردیم همسان با بازنشستگان کشوری و لشکری است. تا پایان ۱۴۰۰ رشد ۳۳ درصدی خواهیم داشت.

۳۸.۸ درصد بیکاران کشور، تحصیلات دانشگاهی دارند

مطابق آمار ارائه شده از زمستان سال ۹۹، سهم جمعیت بیکار فارغ‌التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران کشور ۳۸.۸ درصد بوده است. این سهم در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیشتر بوده است. به گزارش خبرگزاری تسنیم، مطابق آمار ارائه شده از سوی مرکز آمار درباره جمعیت نیروی کار در زمستان ۹۹، بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری حاکی از آن است که این شاخص نسبت به فصل مشابه در سال قبل (زمستان ۱۳۹۸) ۰.۹ درصد کاهش یافته است. در زمستان ۱۳۹۹ حدود ۰.۹ درصد جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند، یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. بررسی تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی حاکی از آن است که این نرخ نسبت به فصل مشابه در سال قبل (زمستان ۱۳۹۸) ۱.۵ درصد کاهش یافته است. مطابق این آمار در زمستان ۹۹ سهم جمعیت بیکار فارغ‌التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران ۳۸.۸ درصد بوده است.

مجلس برنامه‌ای برای اصلاح قانون کار ندارد

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس گفت: در مجلس و کمیسیون اجتماعی برنامه‌ای برای تغییر قانون کار نیست. عباس گودرزی در واکنش به صحبت‌های یکی از نمایندگان مجلس درباره اصلاح قانون کار به ایلنا گفت: در مجلس بازمه و کمیسیون اجتماعی، برنامه‌ای برای تغییر قانون کار یا اصلاح احتمالی آن نداریم. چنین طرحی در حال حاضر به هیچ وجه مطرح نیست.

تجمع تعدادی از فارغ‌التحصیلان رشته حقوق مقابل مجلس

تعدادی از فارغ‌التحصیلان بیکار رشته حقوق مقابل مجلس تجمع کردند. به گزارش ایسنا، تعدادی از فارغ‌التحصیلان بیکار رشته حقوق با تجمع مقابل مجلس از سخنان اخیر رئیس قوه قضاییه در مورد رفع انحصار از وکالت، سردفتری و کارشناسی استقبال کردند. تجمع کنندگان همچنین خواستار رسیدگی نمایندگان مجلس به این موضوع شدند.

تجمع بازنشستگان کارگری در استان‌های مختلف

روز گذشته تعدادی از بازنشستگان کارگری در چندین استان از جمله مازندران، البرز و قزوین، مقابل ادارات تامین اجتماعی تجمع کردند. به گزارش ایلنا، این بازنشستگان با تاکید بر لزوم اجرای ماده ۹۶ تامین اجتماعی می‌گویند: در تعیین مستمری ۱۴۰۰ باید سیدمعیش و حداقل هزینه‌های زندگی در نظر گرفته شود. امروز هزینه‌های زندگی از هشت میلیون تومان فراتر است این بازنشستگان می‌گویند: اگر می‌خواهند متناسب‌سازی را اجباری کنند باید حقوق مزدی بازنشستگان و رساندن دریافتی حداقلی به خط فقر را مورد نظر قرار دهند. مستمری ۴ میلیون تومانی برای تامین هزینه‌های حداقلی زندگی حتی در کوچک‌ترین و دورافتاده‌ترین شهرهای کشور کفایت نمی‌کند و نیمی از هزینه‌های زندگی را پوشش نمی‌دهد. حاضران در این تجمعات، خواستار رفع واقعی تبعیض میان بازنشستگان صندوق‌های مختلف، ارائه خدمات درمانی رایگان به بازنشستگان و به رسمیت شناختن حق مشارکت بازنشستگان شدند.

قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی یکی از فراگیرترین قوانین کشور است اما به نظر می‌رسد که این لباس برای تن

۹۰ درصد از خواسته‌های بازنشستگان با اجرای مرحله دوم متناسب‌سازی محقق شد

تومان می‌شود که این رقم در سال پیش یک میلیون و ۹۱۸ هزار تومان بود. وی ادامه داد: میانگین بیکاران تامین اجتماعی نیز با همسان‌سازی و ۲۶ درصد افزایش حقوق و ۲۴ هزار تومان مبلغ ثابت و حق مسکن و حق اولاد و حق همسر، حقوقشان به بالای شش میلیون تومان می‌رسد. صادقی در بخش دیگری از سخنان خود در پاسخ به این سوال که کارگران چگونه باید مطالبات خود را بیان کنند، گفت: تشکلات قانونی ما باید برای گرفتن این مطالبات اقدام کنند و سردمدار مطالبات صنفی باشند. وقتی تشکل قانونی حرکتی انجام نمی‌دهد، کارگران مجبورند خود اقدام کنند. البته در این مقطع وقتی ما به دنبال نتیجه هستیم و نتیجه هم مشخص است، به نظر من آمدن به کف خیابان به نوعی تعارض با خواسته صنفی است. شاید بتوان گفت که در حال حاضر ما ۹۰ درصد خواسته خود رسیده‌ایم و آن ۱۰ درصد را هم اگر سازمان برنامه و بودجه اقدامی انجام دهند، به آن خواهیم رسید.

رادر بودجه سال ۹۸ مدنظر قرار دادند و آن را در سال ۹۹ اجرایی کردند. معاون امور شهرستان‌های خانه کارگر گفت: با این اوصاف در فروردین ماه امسال حداقل حقوق یک کارگر کف‌بگیر با دو فرزند، چهار میلیون و ۳۴۷ هزار تومان می‌شود و اگر فرزندی نداشته باشد سه میلیون و ۹۰۰ هزار

واقع را اعمال نکرد تا اینکه امروز به وضعیتی دچار شدیم که بازنشسته تامین اجتماعی به نسبت کشوری و لشکری دریافتی کمتری دارد. رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری اظهار کرد: با حضور سالاری در سازمان تامین اجتماعی، تفکری حاکم شد تا دستی از بازنشستگان گرفته شود. سال‌ها به دنبال متناسب‌سازی و همسان‌سازی بودیم. امکان تطبیق همسان‌سازی در حوزه شاغلان نبود لذا ما به سمت متناسب‌سازی رفتیم؛ اقدامی که ۱۳ سال زمین مانده بود و کسی به سمت آن نمی‌رفت.

صادقی ادامه داد: لذا میزان سابقه افراد و بیمه پردازی آنها به عنوان متناسب مدنظر قرار گرفت. عملیاتی شدن این متناسب‌سازی، مزیت خوبی برای بازنشستگان داشت و مورد استقبال هم واقع شد اما اتفاقی که افتاد این بود که صندوق‌های کشوری و لشکری، متناسب‌سازی و همسان‌سازی را برای بازنشستگان تحت پوشش صندوق خود انجام دادند و این باعث شد

رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری، در یک برنامه زنده اینستاگرامی درباره مطالبات کارگران و متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان تامین اجتماعی توضیحاتی ارائه داد. به گزارش ایلنا، حسن صادقی گفت: متأسفانه به دلیل نوع نگاه مجالس قبل و دولت‌ها به تامین اجتماعی، شاهد نگرشی تحت عنوان کم‌لطفی در این حوزه بودیم که منتج به کاهش توانمندی اقتصادی تامین اجتماعی شد و بر تعهدات این سازمان نسبت به جامعه هدف خود به خصوص بازنشستگان اثر گذاشت.

وی ادامه داد: در دهه ۶۰ و ۷۰ و ابتدای دهه ۸۰ مزیت صندوق تامین اجتماعی به اندازه‌ای بود که تمام بازنشستگان و شاغلان آرزو می‌کردند تحت پوشش این سازمان باشند اما از نیمه دوم دهه ۸۰ شاهد تصویب قوانین حمایتی بودیم که بار تعهدات حاکمیتی را به این سازمان تحمیل کرد و این موضوع منتج به این شد که سازمان نتواند تعهدات خود را نسبت به جامعه هدف خود انجام دهد. لذا در سنوات مختلف تورم